

JOSEPH CARDIJN

Egy pap a munkásfiatalok között

írta: Filippo Raimondi

Az eredeti mű címe:

Joseph Cardijn — Un prete tra i giovani
operai

© 1997 Editrice Elle Di Ci — 10096 Leumann
(Torino)

Fordította:

László Eszter

Lektorálta:

Gottlieb Katalin

Szedés-Tördelés:

Bella Gábor

Felelős kiadó:

Szászi Balázs

A fordítás készült: 1997. június

Egy este a szénkereskedő házában

Mindenki úgy ismerte, hogy ő a szénkereskedő fia. Iskola előtt és után az volt a feladata, hogy szeneszsákokat hordozzon körbe a vevőknek egy kis taligán. Így lassanként megismerkedett a cipésszel, a pékkel, az asztalossal. Meg-megállt beszélgetni velük, és nézte őket, amint dolgoztak.

A munkával és tanulással töltött nap nehéz volt egy kisgyerek számára, különösen akkor, ha az olyan törékeny és betegeskedő volt, mint Joseph.

Este, vacsora idején, szünni nem akaró zajt lehetett hallani, mindig ugyanazt. Joseph kinézett az ablakon, és látta őket: férfiak, nők, sőt fiatalok végeláthatatlan sorát, akik Brabant tartomány üzemeibe mentek dolgozni: papírgyárba, öntőműhelybe, üvegyárba, de legtöbbször a tubize-i műselyemgyárba.

Mialatt hallgatta, hogyan kopognak a fapapucsok az út kavicsburkolatán, kérdezgette szüleit. Apja és anyja elmagyarázták neki, hogy ezek gyárba elszegődött emberek. Egész éjszaka dolgoznak. Ha felébredtenék Josephet reggel négykor vagy

ötör, láthatná ugyanezt a lassú menetet, amint hazafelé tart.

Vacsora után az édesanya, mielőtt lefektette volna a gyerekeket, rendszerint mesélt nekik a Szentírásból, a Biblia szereplőinek kalandjairól. Rendkívüli elbeszélő lehetett, ugyanis a gyerekek tátott szájjal, egészen elbűvölve hallgatták. Aztán az egész család együtt mondta az imát; az anya lassanként a miseválaszokat is megtanította Josephnek.

Ezeknek az élményeknek együttes hatására határozta el magát Joseph a nagy lépésre.

Egy este, amikor fivérei és nővére már aludtak, kikelt az ágyából és lement a konyhába.

Szülei épp az asztal mellett ültek és beszélgettek.

Joseph nagyon izgatott volt, de ugyanannyira határozott is: „Anya, Apa! Szeretném folytatni az iskolát, szeretnék pap lenni, és ezért sokat kell tanulnom. Kérlek, engedjétek meg, hogy ne kelljen tovább dolgoznom!” Édesanyja elsápadt, férje tekintetét kereste, különös feszültséggel telt meg a szoba; Cardijn papa elszántan fordult feleségéhez és a fiához: „Asszony, mi már rengeteget dolgoztunk, de ha olyan szegény embereknek, mint mi vagyunk, az a megtiszteltetés jut, hogy fiunkat Istennek

adjuk, ám legyen, még többet fogunk dolgozni.”

A feszültség hirtelen szertefoszlott, Joseph könnyes arccal rohant, hogy megölelje apját, aztán anyját.

Henri papa, mint családfő, elsőként szedte össze magát: „Most már későre jár, fiam, menj vissza aludni!”

Tőr járja át a szívét

Az 1897-es tanév elején Joseph belép a szemináriumba. Eleven és vidám természetének köszönhetően igen rövid idő alatt mindenkivel megszerettette magát.

A Szeminárium könyvtára igen kiváló alkalmat nyújt arra, hogy hódoljon az irodalom iránti szenvedélyének.

Nagy képzelőerő, a költészet és a színház őszinte szeretete, kezdeményező készség bontakozott ki benne, a tanárok felfigyelnek rá.

Az első év dicsőséggel zárul: az intézet tantestülete előtt röviden felvázolja egy nemrégiben eltűnt iskolatársa életrajzát, és a tanárok írástehetsége kibontakoztatására ösztönzik, nagy jövőt jósolva neki.

Három héttel később visszatér szülőfalujába, gyermekora színhelyére, találkozik a régi barátokkal, de rövidesen

feltűnik neki, hogy valami gyökeresen megváltozott közte és köztük.

Ő „papos” lett, nem járja az üzembe és a gyárba vezető utat és nem tudja megérteni azokat, akiket folyton leköt a kemény munka. Társai, akikkel az előző nyáron még együtt ministrált, most dolgozó emberek; túl gyorsan felnőtté váltak. Évekkel később, amikor megbecsüléstől övezve visszatekint ifjúkori önmagára, így fogalmaz: „Olyan volt, mintha tört döftek volna a szívembe.”

Pontosan akkor ismert fel két igazságot, amelyek aztán végigkísérték egész életén:

- a munkások a saját bérmunkási helyzetük áldozatai
- ennek a körülménynek egyenes következményeként az egyházból kirekesztetteknek érzik magukat.

A szemináriumba való visszatérése után egy nap magához hívta a rektor. Josephnek haladéktalanul haza kell mennie.

Papa, az életét feláldozni kész munkás, halálán van. Éppen azért, hogy a fia tanulhasson és pap lehessen, elemésztette magát a végsőig, és most idő előtt elmegy. Az ifjú Joseph érzékeny lelkét megviselte a szörnyű megpróbáltatás. Miközben térden állva fogadja apja utolsó áldását, ellenállhatatlan sürgetést érez, hogy válaszoljon Isten újabb, egyre erősödő, határozott hívására. Szíve legmélyén esküt

tesz, hogy egész papi életét a munkástömegek megmentésének szenteli.

Az ugródeszka

1906 nyarán a püspök egybehívja azokat a fiatalokat, akiket rövidesen pappá szentel. Mindegyiküknek ki akar osztani feladatot: beszélget velük néhány hosszúnak tűnő percig, és dönt eljövendő papi életük első éveiről.

A püspök titkára hívja Cardijn-t. Joseph bemegy, helyet kínálnak a püspök szobájában. — Tehát, Cardijn — kezdi a püspök — tanáraitól és feljebbvalóitól tudom, hogy ön intelligens, tevékeny ember, így arra gondoltam, hogy folytassa tanulmányait, tanuljon...

— Szociológiát — szakítja meg Cardijn.

— Hát... valójában másra gondoltam — válaszol a püspök.

— Püspök Úr... ez egy új tudomány, amely biztosan tért fog hódítani az elkövetkező években, szükségünk van olyan emberekre, akik elemezni tudják a környező valóságot. Már több, mint húsz éve írt a pápa egy enciklikát a társadalomról, a *Rerum Novarum*-ot, de még kevesen ismerik, és különösen kevesen alkalmazzák a gyakorlatban.

Szó szót követ, a püspök időt kér, majd néhány nap múlva megadja az engedélyt. Cardijn beiratkozik a leuven-i egyetem Politika és társadalomtudományi tanszékére.

Ez jelenti számára az ugródeszkrét.

Itt néhány év alatt teljesen elmélyül a *Rerum Novarum* tanításaiban. Meg akarta érteni az okot: miért, hogy annyi munkásfiatal, köztük a saját játszópajtásai is, mindörökre proletárokká, felelősség és méltóság nélküli emberekké válnak. Megtanulja, hogyan adhatja vissza nekik az emberi és istengyermeki méltóságot, amelyhez joguk van.

Káplán

Eltelt hat év, az ifjú Cardijn tanult; tanított latint is egy intézetben, közben beutazta egész Európát és megismerte a munkások, a kizsákmányolt fiatal munkások életét.

1912-ben végre kap egy megbízást: káplán Laekenben.

Brüsszel külvárosában elhelyezkedő Notre Dame plébánia 25 ezer lakót számlál, szinte valamennyien fiatal munkások.

Az új káplán első nagy feladata: megismerni a lakosságot, különös tekintetben a szegénynegyedekben élőkre, ahová paptársai csak hívásra mennek, hogy kiszolgáltassák a betegek szentségét. Ahogy

Jézus tette, Cardijn atya szándéka is az, hogy megismerje nyáját, és őt is ismerjék.

Egyik reggel, mise után megkérdezi a sekrestyéstől: „Amelyik itt a legszocialistább környék?” És a derék ember azzal a gondolattal néz a távozó pap után, hogy meg fogják kövezni ezt a vakmerő fiatal atyát.

Munkásnők és Tanulmányi körök

Reggelenként, abban az időben, amikor a munkások az üzembe indulnak, Cardijn atya velük szemben halad, hogy összetalálkozhassanak. Barátságosan üdvözli őket, és egyikkel másikkal beszél is. Lassanként kezdik megismerni, később keresni is ezt a kedves arcot, ezt a szívet, amely kizárólag értük dobog.

Megszületik és erősödik a bizalom.

A plébános rábízta a parókia asszonyaival való törődést, Cardijn atyában már meg is fogalmazódott a *Tanulmányi körök* terve. Lassanként a lányok kis csoportokat alakítottak; nem iskolai tanulást akart szervezni az atya, hanem felkészíteni őket közös munkájukra. Tanítja nekik a dialógust, a meghallgatás képességét, és kedvet ébreszt bennük, hogy megosszák a csoporttal az elképzeléseiket, megfigyeléseiket, véleményüket, és lelkesedést, vágyat ébreszt bennük az apostolkodás iránt.

Néhány év elteltével a Tanulmányi körök vasalónők, varrónők, pincéernők, tanoncleányok csoportjaivá alakulnak át. Együtt követelik vissza a jogaikat, érnek el egy kicsivel több igazságosságot.

Cardijn atyát különösen azoknak a lelki élete foglalkoztatja, akiket be akar vonni munkájába: a „nagy kalandba”.

A legjobb eszközet választja: évente lelkigyakorlat, minden héten áldozás, virrasztás a szentség előtt.

A fiatalok nemeslelkűségétől sarkallva Cardijn atya már egész embert kívánó igénnyel lép fel: hív, buzdít, sokak munkáját kéri. Többekben fogalmazódik meg apostoli hivatástudat, nagyrészt meg is valósulnak az elképzelések.

Az egyik legelső lánnyal, Madeleine Derot-val, Női Tartományi Titkárságot alapít.

Mindannyiukban kifejleszti a felelősségtudatot, és rendszeresen felülvizsgálják közösen a terveiket és ezek kivitelezését.

Börtönben

Három év telik el megfeszített munkával.

A fiúk is — felbuzdulva a lányok odaadó igyekezetén — tanulóköröket alakítanak és felkérlik a fiatal káplánt, hogy kísérje figyelemmel útkeresésüket.

1914-ben beindul a nagy forgószél. A német hadsereg megszállja Belgiumot.

1915. november 8-án egy prédikációjában Cardijn atya nem bírja tovább tartani magát. Tiltakozik a jogtalan német támadás ellen, keményen megvádolja a belgákat, hogy együttműködnek a megszállókkal.

A hatás nem marad el: mise után Cardijn atya mellé szegődik egy egyenruhás ember, aki lebeszéli a hasonló folytatásról: „Tudja, Tiszteletes Úr, ha így folytatja, sok ellensége lesz...”

Eltelik egy év, és 1916. november 17-én Cardijn atya levelet intéz a megszálló hatalmakhoz, amelyben felszólal a belga munkások Németországba való deportálása ellen.

Nem bírta szó nélkül nézni, hogy sok „gyermekét”, akik csak nem régóta ízlelgetik a „munkások méltósága” szavakat, el fogják vinni német munkatáborokba.

December 6-án őrizetbe veszik.

Tizenhat hónap börtön sem töri meg a lendületét: a börtönből is kapcsolatot tart a tanulmányi körökkel és a plébánia tevékenységeinek megbízott vezetőjével.

Egyszer alkalma nyílik rá, hogy újra kezébe vegye a *Rerum Novarum*-ot, az első jelentős dokumentumot, amelyet egy pápa írt szociális jellegű témákról, és újra felfedezze ennek aktualitását; végig tudja nyugodtan olvasni az

egész Bibliát, elhozatja magának Karl Marx *Tőké-jét*.

A háború végén őt is kiengedik.

A püspök megbízza őt Brüsszel és környéke *szociális tevékenységeinek* igazgatói tiszttel — a kinevezés már 1915 nyarán megvolt, de a börtönbüntetés ideje alatt nem tudta betölteni az állást, most valóban belefog igazgatói tevékenységébe, és ő indít háborút a jogtalanságok ellen.

Ha lesz bennetek hit

A börtönben megérlelődött benne a meggyőződés: alapvető fontosságú egy *társadalmi elit* megalkotása, és ehhez rátermett munkásokra van szükség, akik társaik vezetői lehetnek. Cardijn atya úgy döntött, hogy ő maga fog a képzésükhöz: új tanulmányi köröket alapítottak, felnőtt munkások részére.

Egy találkozáson a csodálatos halfogásról szóló evangéliumi részletet magyarázza: Krisztus Péterhez intézett hívása mindenkinek szól, mindenki feladata, hogy „emberek halásza” legyen; beszédének záró mondata:

„Ha lesz bennetek hit, meghódítjuk a világot!”

Most értik meg a fiatalok, hogy mindegyiküknek konkrét és magasztos hivatása van.

Cardijn atya álmodozik: „Ha lenne néhány fiatal munkás, úgy ötven, akik az eszmény elkötelezettjei, akik semmitől sem riadnak vissza, akik hajlandóak úgy alakítani lelküket, hogy mindent ajándékba adjanak, mindent, amijük van, amik ők maguk; szívüket kinyitják a szeretetre, értelmüket a megértésre, karjuk erejét is felajánlják, ha harcolni kell, és ha van nekik, a pénzüket is beadják a köz javára... Imádkozzunk sokat ezért a célért... Amire most szükség van: őszinteség, pártatlanság, tisztaság, bátorság.”

Cardijn atya egy ideje már mozgalomba tömörítette a munkásokat, ennek az *Ifjúsági Szervezet* nevet adta, és most az egyetemisták felé fordul.

Az az álma, hogy a társadalomért felelős értelmiségiek felelősségük tudatára ébrednek a munkásréteg problémáját illetően.

Ezért megalapítja a *Katolikus Szociális Ifjúságot* is.

Az első kérdőív

Cardijn atya az *Ifjúsági Szervezetet* egy egészen új kezdeményezés segítségével népszerűsíti.

Ötszáz kérdés a bérből élő fiatalokra vonatkozóan.

1921-ben és 1922-ben, hónapokon keresztül, az *Ifjúsági Szervezet* tagjai több

száz más fiatal keresnek fel, hogy hosszú beszélgetések során feltegyék nekik a gondosan csoportokba rendezett ötszáz kérdést: több órás eszmecserék, kezdődő barátságok. A kérdőív a „bérből élő fiatalokra” irányul. A következő típusú kérdések szerepelnek benne:

- Milyen foglalkozást választottál?
- Valaki hatására választottad a gyári munkát?
- Változtattál már foglalkozást?
- Hányszor? Miért?

A kérdőív kiindulópontja az élet maga, ez egy egyszerű, dinamikus, nevelő erejű módszer.

Az *Ifjúsági Szervezet* lassan megerősödik és túlnyúlik Brüsszel körzetén is.

A kérdőív eredményét 1922-ben közli egy szaklap, és ezzel eljut a híre Belgium értelmiségi köreibe. Cardijn atya és az *Ifjúsági Szervezet* egyre gyakoribb beszédtema lesz.

Egyesek felkeresik, hogy megtanulják a módszerét, növekszik népszerűsége és ekkor a kimerítő apostoli tevékenység kellős közepén nagy gyász sújtja Cardijn atyát.

Hetvenhárom évesen meghal az édesanyja.

Louise Cardijn valamennyire minden fiatal mamája volt, akik körülvették a fiát. Ő törődött a házzal, fánkot sütött a találkozókra, mindnyájukhoz volt egy gyengéd szava és egy kedves mosolya.

Cardijn atya az édesanyjában mindig a fiatal munkásasszony megtestesülését fogja látni, aki alacsony sorból jött, és aki arra hivatott, hogy megvalósítsa mindennapjaiban a saját istengyermeki sorsát.

Keresztény Munkásifjú Mozgalom

A következő években növekszik az *Ifjúsági Szervezet* befolyása és ezzel együtt magáé Cardijn atyáé is, de közben, ahogy ez lenni szokott, teret nyer egy egyre erősebb ellenzék is. Egy, a baloldali pártoktól induló ellenzék, akik bizony felismerték a keresztény munkások mozgalmának forradalmi jelentőségét.

De növekszik az ellenállás az egyházon belül is, ahol nem is egy ember azzal vádolja Cardijn-t és fiataljait, hogy lepaktáltak a szocialistákkal, és még súlyosabb vád is éri őket, hogy széthúzást szítanak az egyházban.

1924 áprilisától az *Ifjúsági Szervezet* új neve: *Keresztény Munkásifjú Mozgalom*, JOC¹.

Ezzel a névválasztással Cardijn azt az óhaját akarja kihangsúlyozni, hogy el kívánják kerülni a távlatilag is kizárólag szervezeti jelleg veszélyét, és egyben kiemelni ezzel a más szociális helyzetű fiataloktól való megkülönböztetés szükségességét.

---

¹ Gi. O. C. — Gioventù Operaia Cristiana

1924 szeptemberében, a belga Actio Catholica nemzeti kongresszusán Cardijn is megjelenik a mozgalom 1200 képviselőjével. Amikor átveszi a szót, véget nem érő tapsvihár köszönti.

Cardijn-nek sikerül magával ragadnia a gyűlés résztvevőit, a JOC-osok is teljesen felvillanyozódnak. A záró műsor alatt, most először osztanak a közönségnek a Munkásfiatalok című lapból: több mint 3000 példány kel el.

Másnap másról sem ír a nemzeti sajtó, csak erről az eseményről.

Ön nem pihenhet

De még mindig nem elég. Sok még a tétovázás, határozatlanság, különösen Mercier bíboros részéről, ő ugyanaz a bíboros, aki 1906-ban magához rendelte Cardijn atyát és aki még mindig nem érzi magát meggyőzve.

Cardijn kijátssza az ütőkártyáját, engedélyt kér a bíborostól, hogy Rómába menjen és egyenesen a pápától kérje a mozgalom hivatalos érvényesítését. Mercier bíboros beleegyezését adja.

Évek múlva maga Cardijn emlékezik meg a megható találkozásról, belépéséről a pápai fogadóterembe, a pápa körül tolongó nagy tömegről, és végül sajátmagáról, ahogy szemtől szembe találta magát XI. Piusszal.

— És maga, fiam, mit akar?

— Szentatyám, én... én meg akarom menteni a munkásfiatalokat, ha kell, meg is halok, hogy megmentssem a munkásréteget.

A pápa és Cardijn atya már az első percben megértették egymást. A széles vállú, kis fehér ember utasítása nem tűr ellenvetést: „Ott üljön le!”

És a pápa könyvtárában azon a helyen, ahova elérnek az egész világ egyetemes egyházának véget nem érő ínségét hírül hozó hangok, itt helyet kap egy szokatlanul hosszú találkozás.

„Különleges áldásom van” — mondja a pápa — „azok számára, akik munkásszervezetekkel foglalkoznak. Én is, amikor fiatal voltam, érdeklődtem az ilyen tevékenységek iránt, amelyekre egyre nagyobb szükség van. Ami a fiatalok szervezeteit illeti, ezek az én egészen különleges támogatásomat élvezik.”

Egyre izgatottabb a pápa, és többször is kijelenti: „Igen, szent buzgalomnak kell élnie önben, amely nem csak az elit szervezését tartja fontosnak, hanem a munkásosztályét is, sugarait szórva szét a tömegben, amely ettől megtízszereződik, megszázsorozódik, befolyását kiterjeszti a gyárakban dolgozó minden emberre.

Minden egyes munkás lelke is végtelen értékű és amíg ezt az értéket nem hozzuk

felszínre, a missziónk még nem zárul le, ön nem pihenhet...”

Fiatalok a mozgalomban

Csak néhány hét telik el, és 1925 április 18-án megnyitja kapuit a JOC első kongresszusa: ezt a napot a mozgalom hivatalos megalakulásának dátumaként tartják majd nyilván.

Amikor megkezdődik a Kongresszus, a JOC — amely magáénak mondhatja a pápa nem hivatalos jóváhagyását — immár nem egy egyszerű terv, hanem kézzelfogható valóság: a kongresszus 192 helyi vallon szervezetet számlál össze, és Brüsszelben 6000 hivatalos tagja van a mozgalomnak.

A Kongresszus jóváhagyja az *Általános Programot*.

— Szemére vetik — magyarázza Cardijn atya a Kongresszuson — az *Általános Programnak*, hogy bizonyos pontokon szélsőséges megjegyzések szerepelnek benne, sőt egyesek szocialista ízűnek tartják. Erre én azt tudom mondani, hogy mi nem foglalkozunk sem a szocializmussal, sem a kommunizmussal, mi egyedül a munkásfiatalok lelkével és sorsával törődünk. Azzal, hogy ez a lélek is ki tudjon teljesedni. Lassan, módszeresen, de határozottan, mivel a lelkünk nem független a testünktől, és a

lelki életünk szoros kapcsolatban áll a dolgos mindennapokkal. Számunkra ér annyit egy ifjú tanonciú vagy lány lelke, mint mondjuk egy milliomos család sarjáé...

A Malinesban, 1925. július 27-én gyűlést tartó belga püspöki kar, rendes évi konferenciáján, hivatalosan jóváhagyja a JOC terjesztését az egész országban; Cardijn atyát pedig kinevezik Országos Egyházi Asszisztensnek.

Amikor a JOC megszületőben van, Belgiumban 600.000 fiatal nem tanul tovább, dolgoznak vagy munkanélküliek: ki törődik velük? ki védi meg az érdekeiket? ki farag embert belőlük? hogy lehet felkészíteni őket arra az életre, ami rájuk vár?

Ezek és hasonló kérdések gyötrik éjjel-nappal Cardijn-t.

Szervezetbe kell őket tömöríteni, segíteni, hogy felfedezzék sajátos életük minden aspektusát, tevékenységre kell őket indítani.

Köztük, velük és értük: ez egy forradalom, amelynek alapeleme a fiatal munkás átfogó nevelése, és a mindennapi valóság apránkénti feltérképezésével indít.

Mialatt sokan ezt még mindig csak egy jelenségnek értékelik, Cardijn mindenütt hangoztatja: Az igazi átalakulás kiindulópontja az élet!

A JOC alapmódszerének tekintett híres jelszót: *„Láss, ítéld, cselekedj!”* maga XXIII.

János pápa is átveszi majd a *Mater et Magistra* című enciklikájába.

Cardijn atya célja az egész mozgalommal, hogy a munkásfiatalokat felkészítse az életre, úgy a szakmai, mint a családi életükre, erkölcsi, kulturális, vallási életükre és a szabadidejükre. Egység és realizmus a mindennapi életben fellelhető egység és realizmus ihlette módszerben.

Valójában a mozgalom és a módszer célja mindenekelőtt az, hogy megismertesse a munkásosztály fiataljaival, mi is az igazi, rájuk szabott hivatás. Az a hivatás, amely csupán a mindennapok munkáséletében és azon keresztül valósulhat meg.

Misszionáriusok kék munkaruhában

Nem elégszik meg azzal, hogy megmutassa az utat a hiteles életszentség felé, Cardijn vágya az, hogy ez az életszentség elválaszthatatlan legyen az apostoli és missziós tevékenységtől. A JOC egyik ifjú tagja, egy fémkohász szavai: — „Megígérjük, hogy misszionáriusok leszünk az emberek között: kék munkaruhában és fekete kezekkel, de fehéren ragyogó lélekkel”.

Így nagyon egyszerűen, ugyanakkor igazi tudományos pontossággal Cardijn atya a fiatal munkások és munkásnők számára új

lelkiséget alkot, amely egészen illik az ő laikus és munkáshivatásukhoz.

Néhány pap bizalommal telve követi Cardijn-t, vele együtt próbálnak a JOC-osoknak segíteni a hitbéli elmélyülésben. A találkozóok, a hittanórák arra törekednek, hogy az Evangélium, az Eucharisztia, a szentségek, az ima legyen apostolkodásuk középpontjában, a gyárban, a hivatalokban, műhelyekben és boltokban, munkásvonatokon, sportklubokban.

Az emlékezetes 1925-ös év után, amikor XI. Piusszal találkozott, Cardijn atya szinte minden évben felkereste Rómát, szoros kapcsolatot tartott fenn a pápával, elétárta a legégetőbb és egyre szélesebb körű problémákat, amelyek a körkérdések és megérzései nyomán mutatkoztak meg. A pápa szeretete és ragaszkodása nem szűnik meg Cardijn atya iránt.

Feltétlen bizalmat érez a JOC felé, olvassa a kiadványait, megemlíti a beszédeiben, a püspököknek lelkére köti, hogy törődjenek a mozgalommal.

A JOC magától a pápától meghívást kap Rómába. Cardijn ezt készségesen elfogadja, és hazatérve Belgiumba hírül adja, hogy a JOC két éven belül elviszi tagjait Rómába.

Sokan örülnek hiszik, ugyanis mind a munkások pénze kevés, mind a JOC anyagi eszközei igen szerények, így kétségtelenül esztelenül hangzik a terv. Egy fiatal sem járt

még közülük külföldön, de Cardijn atya számára ez csak annál nyomósabb érv, hogy belevágjanak a kalandba.

Felállítja a saját elméletét: egy bármilyen jellegű kezdeményezés kimenete sokban múlik az előkészületeken.

1929. szeptember 27-én, 1500 belga, vallon és flamand fiatal Róma felé veszi útját. Tombol a fasizmus. A pápai audiencia, amelyen a JOC-osok kék munkaruhában jelennek meg, három órán át tart: a pápa egytől egyig kezét fog mindenkivel és kérdezzgeti őket.

Majd így beszél: „Én a JOC-osokat is misszionáriusoknak tartom; vannak külső és belső lelki misszionáriusok, ez utóbbiak pontosan olyan fontosak, mint az első. A JOC-osok lelki misszionáriusok, ők az Egyház misszionáriusai a munka területén.”

85.000 ember a stadionban

Belgium és Franciaország után más országok is érdeklődni kezdtek a JOC tapasztalatai iránt: Svájc, Spanyolország, Portugália, Hollandia, Anglia, Horvátország, Magyarország, Litvánia és végül Kanada. A mozgalom immár nemzetközi méreteket öltött, de bizonyos értelemben meg is öregedett.

Korukat tekintve, az első tagokat már az érett felnőttek közé kell számítani. Cardijn ismeri el leginkább az első csapatoknak az alapítás és a mozgalom fejlesztése terén betöltött, pótolhatatlan szerepét, különösen az alapító trióét.

Szép, egyszavas meghatározással illette őket: Fernand volt az agy, Paul a szív, Jacques a kéz, de Fernand még ezzel szerette kiegészíteni: „Cardijn atya volt a láng.”

Cardijn számot vet a megtett úttal; az úttörők első generációja végleg más tevékenységi területekre tér át; de hisz nem pont erre képezte ki őket? Mi értelme lenne a mozgalmának, ha a résztvevők buzgalma és odaadása épp akkor csappanna meg, amikor a felnőtt életben helyt kell állniuk?

A munkát folytatni kell: Cardijn kezdi megsejteni, hogy mi vár rá. Minden generációváltás kifosztást fog jelenteni. Minden nemzedékkel előlről kell kezdeni a munkát.

1935-ben, a pápa látogatására, Cardijn megszervezi az első tíz évet lezáró kongresszust. Augusztus 25-én, vasárnap reggel 1600 helyi szervezettől 60 különvonat szállítja a rengeteg JOC-os képviselőt.

Délután, a ragyogó napsütésben egyedülálló látvány tárul a szemük elé: ami igen ritkán esett meg abban az időben, a szervezők egy 85.000 férőhelyes futballstadiont választottak helyszínnek.

Heysel stadionja tömve volt.

Fiataljai hangos ünneplése közepette fog bele Cardijn a beszédébe: dicséri az ide eljött ifjakat, magasztalja a fáradtságukat és munkáikat, és ezzel zárja mondandóját: — „Ez a kongresszus sem előadás, sem egy komédia, sem egy szabadtéri mise, hanem a JOC-osok közös hitvallása. De a JOC nem az ünnepeken, konferenciákon vagy lármás rendezvényeken keresendő: a JOC az ifjúmunkások ezreinek szakadatlan erőfeszítéseit igénybevéve él és dolgozik. Ezek a fiatalok fáradhatatlanul, értelmük és akaratuk minden energiájával arra szentelték magukat, hogy a világon minden társukat elvezessék isteni eredetük és sorsuk felismerésére. JOC-osok! Családotokhoz, munkahelyetekre, országotokba ezzel az egy szóval küldelek vissza benneteket: hódítás. JOC-osok, legyetek az egyház dicsősége, Krisztus dicsősége, legyetek országotok díszei! JOC-osok, legyetek korunk reménysége! Megáldalak benneteket! Menjetek békével!”

A három igazság

Abban a magasztos 1935-ös évben Cardijn a nemzetközi tanulmányi hét résztvevőinek előadja a három alapigazság elméletét:

„Három alapigazság világítja meg és irányítja a világ munkásifjúságának problémáját.

Az első a hit igazsága: Isten öröktől fogva meghívott minden embert, köztük minden egyes fiatal munkást egy örök és világi sorsra. Ez azt jelenti, hogy a Teremtő és a Megváltó munkatársai legyünk. Kivétel nélkül minden ifjúmunkásnak ez a sorsa, ez létük oka és célja. Ők nem gépek vagy máhás szamarak, hanem Isten gyermekei, munkatársai és örökösei.

A második a tapasztalat igazsága: igen sok fiatal munkás életkörülményei abszolút ellentmondásban vannak ezzel a sorssal.

A harmadik az apostolkodás igazsága: ahhoz, hogy segítséget kapjanak a munkásfiatalok sorsuk betöltéséhez, egyetlen eszköz áll rendelkezésre: a katolikus Egyházon belül mozgalomba kell szervezni a munkásifjak tömegeit, akik „általuk, köztük és értük” maradnak talpon, segítik egymást kölcsönösen, azt a célt tartva szem előtt, hogy saját sorsukat megvalósítsák.”

Pap a munkásifjak között

Joseph Cardijn számára a papi hivatás kezdettől pontos és különleges jelentéssel bír: a JOC megalapításával, és azzal a ténnyel, hogy minden percét a mozgalomnak szenteli,

Cardijn atya tudatosan teljes valójával végzi hivatását.

Mint pap, a Jó pásztorral azonosítja magát, az Új Jézus Krisztussal, és ugyanakkor nyájával, a munkásifjúsággal is.

De éppen mivel teljes valójával pap, mivel megpróbál feddhetetlenül hű lenni papi hivatásához, oly módon, hogy egészen Istennek és az ő népének szenteli magát, sok cselekedte szinte már ösztönösen kerüli a túlzott klerikalizmus veszélyét, ugyanis ez korábban nagy távolságot épített ki az Egyház és a fiatal munkások közt. Az az érzése, hogy az Úr és az emberek, köztük is különösen a szegények, iránti szeretet együtt növekszik lelkében.

Szerinte minden hivatás egyetlen módon meghatározható mindegyiknek azonos végpontja van: Szeretni az Úr Jézust és követni őt, követni az Úr Jézust és szeretni őt. Minden ember számára a legmagasztosabb hivatás... a neki rendelt. Ő egyébként mindig nagy tiszteletet mutat a papi és egyházi hivatások felé, és születtek is ezek nagy számban a JOC-on belül; de sosem engedi, hogy a házasságot csak azok számára fenntartott hivatásnak gondolják, akiknek más nem jut. Ellenkezőleg!

Cardijn az ima embere: a misét teljes átéléssel mutatja be, pontosan ragaszkodik a Breviáriumhoz (ez az első számú foglalatossága például vonaton és repülőn).

Az ima gyakran az élet szemlélésével azonos és talán - egy barátja kifejezésével élve - azt is jelentheti, hogy egész valóját beleadja egy-egy cselekedetbe.

A Biblián és a misekönyvön túl nemigen van lelki olvasmánya: Cardijn atya imája elsősorban az életből táplálkozik.

Hatvan évesen börtönben

1940 májusában Hitler csapatai ellepik Belgiumot. Evakuáció kezdődik. Szökevények ezrei alszanak a JOC székházának padlóján, termeiben, folyosóin, sőt még a lépcsőin is.

Cardijn itt keresztel meg egy újszülöttet.

Három hónap leforgása alatt, a nemzeti vezetők kis csapatával bejár minden déli megyét, és azokat a 16-18 éves belga fiatalokat keresi, akiket a kormány a megszálló seregek tragikus elnyomása előtt evakuáltatott. Cardijn nem tudja elviselni, hogy magányosan, elhagyatva lássa őket, kiszolgáltatva az ismeretlennek, a csüggedésnek, a félelemnek.

Most átformálódik a JOC arculata: valamennyi tevékenységüket titokban végzik. Cardijn, más fedőnevet adva nekik, különböző szolgáltatásokat szervez, hogy felmentse az ifjú munkásokat és munkásnőket a német gyárakban végzendő kötelező munka alól.

Elkerülhetetlenül börtönben végzi. Hatvan éves korában, ez a testét-lelkét nem kímélő pap újra a legegyszerűbb körülmények közé kerül, mintha ezzel azt akarná bizonyítani, hogy mindig így élt.

A börtönben rengeteget szenved az ellátás miatt, amely rendkívül szegényes (de mégis a következőket tudja írni: „A rizsleves olyan jó, mint 26 évvel ezelőtt”: egy csipetnyi iróniát érezhetünk ki a mondatból, amely ezúttal sem hagyja el Cardijn-t).

Egy négyszemélyes cellában, ahol minimális vizesblokk áll rendelkezésre, állandó bélgyulladás még elviselhetlenebbé teszi számára az itteni életet.

A szemlélődő életmódot fel kell függeszteni, de Cardijn minden nap talál rá alkalmat, hogy papírra vessen néhány gondolatot. Rögzíti észrevételeit, megerősíti az Úrnak tett felajánlását, lelkiismeretvizsgálatot végez, kéri a Szentlélek segítségét: „Ez a legjobb lelki gyakorlat. Épp szükségem is volt már rá harminc évnyi JOC-os apostolkodás után. Így észre tudom venni a hiányosságokat, hogy azokat betöltve készülhessek az utolsó, döntő útszakaszra a földön. Munkára fel a munkásfiatalok lelkének meghódításáért!”

1942. június 18-án ezt írja a börtönben: „Erősnek, optimistának, kitartónak maradni, különösen a próbatételek közt, különösen a

hanyagságot, nemtörődömséget látva. Többet kell követelnem, szigorúbbnak kell lennem magammal szemben. Ad még a Jóisten hasonló kegyelmet? Biztos, hogy ez életemben a legnagyobb kegyelem. És milyen élet van a hátam mögött! Most pedig, 60 évesen, megújulva újrakezdhetem, még nagyobb lendülettel és újíto kedvvel, mint 20 éves koromban! Akkor is volt bennem lendület, bátorság; de mennyi gyengeség is és tétovaság!... Istenem, segíts! Te ismersz, tudod, hogy rászorulok a segítségedre, tudod, hogy csak egy porszem vagyok. Légy az én fényem, az akaratom, a szeretetem, az életem!”

Végre 1944-ben, a Szövetségesek normandiai partraszállása hirtelen fordulatot ad az eseményeknek. Cardijn kiszabadul.

1945 nyarán, a háború lezárulása után, egybegyűjti a JOC minden maradék erejét: újrakezdődik a munka!

Világpolgár

A második világháború leggyötrelmesebb éveiben tartott nemzetközi találkozók tapasztalata bizonyítja, hogy eljött az idő egy valóban nemzetközi szervezet kiépítésére.

Ettől a perctől Cardijn kettős terepen gondolkodik, él, dolgozik: az egyik Belgium, a másik az egész világ. Minden gondolata,

minden cselekedete új dimenziót kap: immár világpolgár lett.

Cardijn utazások végtelen sorát kezdi meg a Föld minden részébe. Feljegyzéseket készít útjairól: ezeket elküldi a szervezőknek. Ezeknek a fiataloknak a fejében, akik még nem szoktak hozzá, hogy hazájuk határain kívülre is gondoljanak, forradalom dúl. Cardijn számára egyébként ez egyedülálló alkalmat nyújt, hogy nemzetközi szinten nevelje őket, hogy megismertesse velük az ifjúmunkások problémáit, és arra ösztönözze őket, legyenek egyre büszkébbek a mozgalomra, amely mindenütt egybefogja mindnyájukat.

Az 1950-es jubileumi konferencián a belgiumi JOC hivatalosan betölti 25. életévét. Cardijn egyik leglelkesítőbb mondata kap itt helyet: - Adjatok vezetőket, és én felemelem velük a világot.

A háború utáni időszak egyben a tiszteletbeli doktori címek ideje is. A montreali Egyetem gazdaság- és politikatudományban, valamint szociológiában nyújt át neki kitüntetést; az Ottawai Egyetemtől a jog doktora címet kapja, aztán jönnek még a riói, Santiago di Chile-i és az 1951-es leuveni kitüntetések.

A mozgalom nemzetközivé tágulása elkerülhetetlenül feszültséget okoz egyrészt a mozgalmon belül, másrészt az egyházi hatóságokkal való kapcsolatok terén. De ezek a feszültségek nem akadályozzák meg, hogy

1957 egy kivételes év legyen, amelyben épp Róma játssza a főszerepet. Augusztus 25-én, vasárnap a JOC-ba tartozó 32.000 ifjúmunkás lepi el a Szent Péter teret, akik a világ minden tájáról érkeztek. Cardijn, aki annyi civil kitüntetés után, majdhogynem akarata ellenére fogja viselni a monsignore egyházi címet is, hallgatja a pápa hozzájuk intézett szavait a „csodálatos látványról”.

Ezt a csodálatos látványt várja Cardijn már majdnem fél évszázada harcok és remények közt: ma végre megvalósult. Ő, aki egykor Lacken egyszerű káplánja volt, e szavakkal zárja a Katolikus Munkásifjú Mozgalmak Nemzetközi Szövetségének alakuló gyűlését: „Munkára fel! Az Egyház küld, és a világ munkásifjúsága vár benneteket!”

Az utolsó csepp vérig

Nem sokkal az 1957-es római világtalálkozó után, Cardijn ezt írja egy fehér lap felső margójára: „Mindig rendelkezésre állok, de már nem vagyok a felelőse.” Miután leküzdötte meghiúsultságát, Cardijn számot vetett a mozgalom által megtett úttal: most teljesen demokratikus szerkezet van érvényben, folyik a vezető egységek nemzetközi szintű kiterjesztése. Ez az áttekintés mély megrendülést idéz benne elő. Lassan ezt a kérdést fogalmazza meg magában: vajon

nincs itt a visszavonulás ideje? Készsége megnyilatkozik abban, hogy 1960 márciusában javasolja az új pápának, XXIII. Jánosnak, hogy írjon egy enciklikát a *Rerum Novarum* hetvenedik évfordulója alkalmából. Ennek nyomán készül el a *Mater et Magistra*, amelyben maga a pápa teszi hivatalossá a „*láss, ítélj, cselekedj*” módszert. Megnyilatkozik továbbá abban, hogy részt vesz a II. Vatikáni Zsinaton, először csak mint hallgató, aztán mint tevékeny tag.

Valójában arra a levélre amelyben mons. Cardijn a Nemzetközi Asszisztensi tisztség alól való felmentését kérte a pápától, VI. Pál azzal válaszolt, hogy bíborossá nevezte ki. A munkások öreg papjának ez volt az első reakciója: „Nem tehetem, nem lehetek hűtlen az eskümhöz, amelyben azt ígértem, a munkásosztálynak szentelem az egész életemet.” Beszélt erről a pápával is.

Beszélt róla, megosztotta VI. Pállal a kétségeit: nem állt érdekében a bíborosi cím, Cardijn akart maradni.

VI. Pál eloszlatta az aggályait: „Ön továbbra is az ifjúmunkások papja lesz, továbbra is a JOC-ot hirdeti majd a világban és mindezt megnövekedett tekintéllyel teheti majd.”

Bíboros: igaz, tekintélyt ad, de megnövekszik vele a kötelezettség is: fokozottan hűnek kell lennie az Úr Jézushoz és az Egyházhhoz, amelyet egész életében szolgált az ifjúmunkásokban. Most, mint

bíboros, hivatalosan is felvállalta, hogy életét, az utolsó csepp véréig a munkásfiatokért ajánlja fel.

A magas tisztséggel járó számos formalitás közt szerepelt az is, hogy templomot válasszon, amelynek úgymond tiszteletbeli plébánosa lesz.

„Mi az óhaja, eminenciás uram?” — kérdezi az ügyintéző. Önkéntelenül, gondolkodás nélkül érkezik a válasz: „A legszegényebbet adja nekem...”

A felsoroltak közül Cardijn a San Michele Archangelo templomot választja, amely Petralatá-ban van, Róma külvárosának egy szegénynegyedében.

Ottavio atya, a plébános, majdnem elájul, amikor ezt hírül hozzák neki: hogyan lehetséges ez? Hisz ezt alig lehet templomnak nevezni! Tőke hiányában felfüggesztették az építést. És valójában, Petralatá-ban tett első látogatásakor az új bíboros a saját bőrén tapasztalja, hogy a hiányos tetőn beesik az eső. A templomba csak kétszázan járnak, ezért vasárnaponként kilenckor kell misézni. Ettől a naptól kezdve mindenestre Cardijn így emlegeti Pietralatá-t: „Az én plébániám...”

A JOC mozgalmán kívül Cardijn éberem figyel a Egyházon belüli, zsinat utáni kezdeményezéseket, különösen mióta bíboros lett. Hite és papi hivatása egységbe forrasztja őt az egyházzal, ezért lényé belsejéből és

szeretetéből fakad az az igyekezet, amellyel a szükséges reformokat és fejlesztéseket segíti.

Még tovább megy és egyre tágabb körben gondolkodik: most már világméretekben. Egy nap, a dossziék rendezgetése közben, ezt a megjegyzést olvassa a titkára egy friss cikk margóján, amely arról az eshetőségről szól, hogy néhány embert a Holdra küldenek: - „egy alkalmas pásztorra van szükség...”

Az öregember

Az idős Cardijn nem hagyja abba a hit értelméről való töprengést.

„Az egyetlen valós probléma a világban, amelyről jó néhányan igyekeznek elfeledkezni, és amely fokozottan jelentkezik ma a tudománnyal való visszaélés és az atombombák korában: miért létezem? miért élek? miért dolgozom, gondolkodom, szeretek? miért születtem, és miért kell meghalnom?

Ma az emberiség felteszi magának az első és utolsó kérdést. Csak a hit tudja rá az igazi választ. A hit életté válik, az életben való cselekvéssé. Ez az egyetlen békés győzelem, amely megnyugtató választ tud adni a világ problémáira.”

Világosan tudatában van, hogy megöregedett, és ezt írja: „Az öregség alapvető jellemzője a magány. Az öregember egyedül van, egyedül él, gondolkodik, szeret

és dolgozik.” Majd nagyfokú realizmussal folytatja: „Az öregember ne okozzon gondot a barátainak, ne nyugtalanítsa őket, vagy akadályozza őket az életükben, a munkában, hivatásban, pihenésben.”

„Az öregember munkája, módszeres tanulása nem lehet egyszerű szórakozás, akkor is, ha a munka nem tűnik azonnal hasznosnak, biztosan az lesz majd a halála után. Ez a munka, ez a módszeres tanulás, amelyet nagy tapasztalat tesz termékennyé, ez kiváltságnak tekinthető... Mennyi indok az imára, és hogy kérjem a szükséges erőt és bátorságot – öregkorban több okom van erre! Most az élet még hosszabbnak tűnik, és még bátrabbnak kell lennem. Az öregember élete emelkedés kell legyen: fel, egészségben-betegségben, az egyre közeledő halálon át. Egyedül szeretettel lehet ezt elérni. Ez az egyetlen eszköz, hogy mindörökre fiatalok maradjunk. A pokol egyenlő a kilátástalan öregséggel. A menny pedig az örök fiatal-sággal!”

Egy nap, egy fárasztó megbeszélés végén Cardijn kimerülve ült be az autóba, amely hazavitte. Ezt látva így szólt egy barátja: „Igen fáradt lehet a mai nap után.” Erre Cardijn rámosolygott és azt válaszolta: „Egy öregember mindig fáradt, de egy jó pap sosem öreg.”

„Munkásfiatalokkal foglalkozom!”

A bíborosi cím azzal is jár, hogy papszentelést végezhet, és minden püspököknek fenntartott egyéb szolgálatot. Ezzel Cardijn váratlanul püspök is lett. Ez a hivatal számára még apostoli és missziós jelentést hordoz.

Valaki megjegyezte, hogy nyilván a kora miatt nem kapott egyházmegyét a püspöki kinevezés mellé; erre az ő válasza: „Az én egyházmegyén a világ munkásifjúsága!”

1966. június 4-én, különleges bensőséges liturgia keretében, mons. Cardijn először teszi kezét 24 fiatal fejére, és a bérálás szentségével megerősíti őket hitükben. Néhány héttel később pedig először szolgáltatja ki a papi rend szentségét egy volt JOC-tagnak, aki azelőtt kőműves volt. Rendkívül meghatott: azon fiatalok közül, akikért ő papi életét áldozta, egy maga is pap lett.

1966 nyarán Cardijn bíboros nyilvánosan állást foglal egy kezdeményezés mellett, amely a békét hirdeti: Belgium első tudatos háborúellenes programját támogatja, vállalva a letartóztatást is. Megengedi, hogy feltüntessék a nevét a vietnami békéért tüntető rendezvény kezdeményezői közt. És emiatt aztán le kell mondania egy tervbevett vietnami útjáról.

Saigon hatóságai tudatják vele, hogy nem kívánt személy lett az ország területén.

Még 1967-ben is, pár hónappal a halála előtt, tovább álmodozik, és utolsó percéig járja a követségeket az engedélyért, hogy elmehessen Szovjetunióba és Kínába.

A pápa legfőbb munkatársa, ez magyarázza nagy lelkesedését, amellyel VI. Pál utolsó enciklikájának, a *Populorum progressio*-nak a kiadását kísérte.

Néhány héttel a halála előtt, egy hosszú interjú befejeztével, a Luxemburg Rádió újságírója, aki nagyon szerette volna kitudni a sugárzó öregember utolsó gondolatát, hirtelen ezt a kérdést szegezte neki: „Bíboros úr, gondol néha a halálra? Mit jelent az ön számára a halál?”

„Az élet folytatása, nem más, mint egy átmenetet, átutazás” — válaszolja Cardijn.

„És...mit fog akkor csinálni, ha az égben lesz?”

„Hát... ugyanazt: munkásfiatalokkal foglalkozom!”

TARTALOM

Egy este a szénkereskedő házában.....	3
Tőr járja át a szívét.....	5
Az ugródeszka.....	7
Káplán.....	8
Munkásnők és Tanulmányi körök.....	9
Börtönben.....	10
Ha lesz bennetek hit.....	12
Az első kérdőív.....	13
Keresztény Munkásifjú Mozgalom.....	15
Ön nem pihenhet.....	16
Fiatalok a mozgalomban.....	18
Misszionáriusok kék munkaruhában.....	20
85.000 ember a stadionban.....	22
A három igazság.....	24
Pap a munkásifjak között.....	25
Hatvan évesen börtönben.....	27
Világpolgár.....	29
Az utolsó csepp vérig.....	31
Az öregember.....	34
„Munkásfiatalokkal foglalkozom!”	36